

MAAHANMUUTTAJIEN
AMMATILLISEEN
PERUSKOULUTUKSEEN
VALMISTAVAN KOULUTUKSEN
OPETUSSUUNNITELMAN
PERUSTEET
1999

Kansi Petri Tolppanen
Taitto Pirjo Hilkku
Paino Yliopistopaino Oy
Helsinki 1999

ISBN 952-13-0493-6

Ammatillisen koulutuksen järjestäjille ja
ammattillisille oppilaitoksille

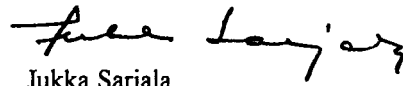
**OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET MAAHANMUUTTAJIEN AMMATILLISEEN
PERUSKOULUTUKSEEN VALMISTAVAAN KOULUTUKSEEN**

Opetushallitus on tänään vahvistanut ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen (811/98) 21 §:n 3 momentissa tarkoitetut opetussuunnitelman perusteet. Niitä noudatetaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/98) 3 §:n 2 momentissa tarkoitetussa, maahanmuuttajien valmistavassa koulutuksessa.

Opetussuunnitelman perusteet tulevat voimaan 1.8.1999.

Tätä määräystä täydennetään myöhemmin valmistavan koulutuksen opiskelija-arviointia koskevalla määräyksellä.

Pääjohtaja

Jukka Sarjala

Ylijohtaja

Heli Kuusi

TIEDOKSI

Lääninhallitukset

LIITE

Opetussuunnitelman perusteet maahanmuuttajien ammatilliseen
peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen

Sisällys

1.	MAAHANMUUTTAJIEN AMMATILLISEEN KOULUTUKSEEN VALMISTAVAN KOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA TAVOITTEET	7
2.	KOULUTUKSEEN KUULUVAT OPINNOT	8
3.	OPINTOKOKONAISUUKSIEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT	9
3.1	Kielelliset valmiudet	9
3.1.1	Suomi tai ruotsi toisena kielenä	9
3.1.2	Vieraat kielet	10
3.1.3	Opiskelijan oma äidinkieli	10
3.2	Matemaattis-luonnontieteelliset valmiudet	11
3.3	Yhteiskunnalliset valmiudet	12
3.4	Elämänhallinnan valmiudet	13
3.5	Opiskelun ja ammatinvalinnan valmiudet	14
4.	OPETUSSUUNNITELMA JA HENKILÖKOHTAINEN OPISKELUSUUNNITELMA	16

1. Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen tehtävä ja tavoitteet

Valmistava koulutus on tarkoitettu sellaisia maahanmuuttajia varten, jotka osaavat lukea ja kirjoittaa, ja joilla on vähintään auttava suomen tai ruotsin kielen taito, joka vastaa likimain yleisten kielitutkintojen tasoa 2. Koulutuksen aloittava opiskelija tarvitsee kielellisten ja muiden tiedollisten lähtövalmiuksien parantamista sekä valmennusta suomalaiseseen opiskelu- ja työ- kulttuuriin suoriutuakseen tutkintoon johtavasta ammatillisesta peruskoulutuksesta.

Valmistavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet ammatillisiin opintoihin siirtymistä varten. Koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija pystyy koulutuksen jälkeen seuraamaan opetusta ja suoriutumaan tutkintoon johtavasta ammatillisesta peruskoulutuksesta. Koulutuksen tavoitteena on myös tukea opiskelijan kokonaispersoonallisuuden kasvua ja lisätä hänen suomalaisen opiskelu- ja työ- kulttuurin tuntemustaan.

Valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteet on tarkoitettu ensisijaisesti tutkintoon johtavaan ammatilliseen peruskoulutukseen aikovia nuoria varten, mutta niitä voidaan käyttää myös aikuisten ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavassa koulutuksessa.

Koulutus valmistaa yleisesti kaikkeen ammatilliseen peruskoulutukseen, mutta se voi suuntautua alakohtaisesti.

2. Koulutukseen kuuluvat opinnot

Valmistavan koulutuksen laajuus on vähintään 20 ja enintään 40 opintoviikkoa.

Valmistavan koulutuksen opintokokonaisuudet rakentuvat siten, että opiskelijat voivat parantaa tutkintoon johtavassa ammatillisessa peruskoulutuksessa tarvittavia tietoja, taitoja ja valmiuksia.

Koulutukseen kuuluu viisi opintokokonaisuutta, joiden laajuudet voivat vaihdella seuraavasti:

● kielelliset valmiudet	10 – 20 ov
● matemaattis-luonnontieteelliset valmiudet	2 – 5 ov
● yhteiskunnalliset valmiudet	2 – 5 ov
● elämänhallinnan valmiudet	2 – 5 ov
● opiskelun ja ammatinvalinnan valmiudet	4 – 10 ov

Vaihteluväli on 20 – 40 ov.

Kielelliset valmiudet sisältävät ensi sijassa opetuskielen (suomen tai ruotsin) opintoja, mutta ne voidaan vaihtaa osittain muihin kieliin: toinen kotimainen kieli, englanti, muu vieras kieli tai opiskelijan oma äidinkieli.

Opiskelun ja ammatinvalinnan valmiudet -nimiseen opintokokonaisuuteen sisältyy vähintään 4 opintoviikkoa työssäoppimiseen valmentautumista, vähintään kahden alan ammatilliseen opiskeluun tutustumista ja opinto-ohjausta. Opiskelijoilla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta opinto-ohjausta, joka tukee hänen ammatillisia valintojaan.

Opinnoissa voi olla yksilöllistä joustoa opiskelijoiden pohjakoulutuksen, taitojen ja tavoitteiden perusteella.

Valmistavaan koulutukseen voi sisältyä ja sen yhteydessä voi suorittaa yksittäisiä osia ammatillisen peruskoulutuksen opinnoista, mikäli opiskelijalla tai opiskelijaryhmällä on siihen edellytyksiä ja koulutuksen järjestäjä myöntää siihen oikeuden. Opintojen tavoitteet ovat näiltä osin silloin ammatillisen peruskoulutuksen mukaiset. Suoritukset luetaan hyväksi myöhemmin perustutkintoa suoritettaessa.

3. Opintokokonaisuuksien tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.1 KIELELLISET VALMIUDET

Kielellisten valmiuksien yleisenä tavoitteena on, että opiskelijan kommunikaatio- ja vuorovaikutustaidot paranevat. Opiskelija tutustuu suomalaisen yhteiskunnan kielelliseen ympäristöön, ymmärtää äidinkielen ja kaksikielisyuden merkityksen ja tuntee omia juuriaan ja kulttuuriaan. Hän ymmärtää kielen tilanteista vaihtelua ja osaa vertailla suomen tai ruotsin kielen ja oman kiелensä käyttötapoja. Hän suhtautuu kunnioittavasti erilaisiin näkemyksiin ja pystyy pohtimaan erilaisia näkökulmia rohkeasti ja kriittisesti.

- *Keskeinen sisältö on kielen ja kulttuurin merkityksen tunteminen ja kulttuurinen vuorovaikutus.*

3.1.1 Suomi toisena kielenä (vastaavasti ruotsi toisena kielenä, jos opetuskieli on ruotsi)

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa suomen kielessä valmistavan koulutuksen aikana vähintään yleisten kielitutkintojen tason 3.

Suomen kielen valmiuksien tavoitteena on toiminnallinen kielitaito, mikä tarkoittaa toisaalta suullisen kielen taitoa ja toisaalta kirjoitetun kielen rakenteiden, yleissanaston ja ilmaisumahdollisuuksien tuntemusta. Opiskelija pystyy osallistumaan suomenkieliseen opetukseen ja tutustuu työelämässä ja ammatillisessa opiskelussa tarvittavan kielen käytön kannalta keskeiseen sanastoon ja ilmaisutapoihin. Hän pystyy toimimaan melko itsenäisesti ja hoitamaan asioitaan suomen kielellä koulutuksen yhteydessä, sosiaali- ja terveystalveluissa ja muissa palvelu- ja asiointitilanteissa. Hän ymmärtää myös lehtitekstiä tai oppimateriaalia ja pystyy sanakirjan tai muun oheismateriaalin avulla selvittämään itselleen epäselviä kohtia.

- *Keskeinen sisältö on toiminnallisen suomen kielen taidon kehittyminen systemaattisesti.*

Tavoitteena on, että opiskelija pystyy suomeksi kommunikoimaan suullisesti melko hyvin. Hän osaa ilmaista itseään ja ammattiin opiskeluun liittyviä asioita suullisesti ja ymmärtää pääasiat yleiskielellä käydyistä keskustelusta. Hän osaa tehdä lisäkysymyksiä, jos jotakin on jäänyt epäselväksi ja osaa

myös itse tarkentaa ilmaisuaan, jos toinen ei ymmärrä. Hänellä on rohkeutta käyttää kieltä erilaisissa tilanteissa.

■ *Keskeinen sisältö on hyvä suullinen viestintätaito.*

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää yleiskielisestä tekstistä ydinasiat. Hänellä on sellaiset tiedonhankinnan ja sanaston kartuttamisen valmiudet, että hän pystyy melko itsenäisesti omaksumaan myös jonkin ammatti- tai erityisalan oppimateriaalia. Hän tuntee suomen kielen perusrakenteita, mutta saattaa tarvita apua vaikeampien lauserakenteiden ymmärtämisessä. Hän tuntee tietotekniikan käyttöön liittyvät peruskäsitteet ja harjaantuu sen käyttämiseen tiedonhankinnassa ja materiaalin tuottamisessa. Hän pystyy esittämään ajatuksiaan kirjallisessa muodossa. Hän osaa tuottaa erilaisia tekstejä, eivätkä oikeinkirjoitusvirheet kohtuuttomasti vaikeuta tekstin ymmärtämistä. Hän selviytyy keskeisestä asiointikirjoituksesta ja osaa vastata ymmärrettävästi hänelle kirjallisesti esitettyihin kysymyksiin.

■ *Keskeinen sisältö on erilaisten tekstityyppien tunnistaminen, tekstin ydinasioiden ymmärtäminen ja ymmärrettävän tekstin tuottaminen.*

3.1.2 Vieraat kielet

Tavoitteena on, että opiskelija tuntee jonkin ammatillisissa oppilaitoksissa yleisesti opiskeltavan vieraan kielen perusteita kirjallisesti ja suullisesti. Hän ymmärtää monipuolisen kielitaidon tärkeyden työelämässä ja haluaa kehittää kielitaitoaan. Opiskelija pystyy osallistumaan ammatilliseen peruskoulutukseen kuuluvien vieraiden kielten opintoihin myöhemmin tutkintoon johtavassa koulutuksessa.

■ *Keskeinen sisältö on jonkin Suomessa ammatillisissa oppilaitoksissa yleisesti opiskeltavan kielen kirjallisten ja suullisten perusteiden tunteminen.*

3.1.3 Opiskelijan oma äidinkieli

Kielten opintoihin voi kuulua myös opiskelijan oman äidinkielen opintoja, joiden ensisijaisena tavoitteena on, että ne tukevat opiskelijan kehitystä ja oppimisvalmiuksia muissa opinnoissa sekä tuovat myönteisesti esiin opiskelijan kulttuurisia voimavaroja.

3.2 MATEMAATTIS-LUONNONTIETEELLISET VALMIUDET

Matemaattis-luonnontieteellisten opintojen tavoitteena on hankkia ja täydentää matemaattisia ja luonnontieteellisiä perustietoja, jotka luovat pohjaa opinnoille ammatillisessa peruskoulutuksessa. Tavoitteena on käsitteiden ja tehtäviin liittyvän sanaston osaaminen suomeksi (ruotsiksi), jotta opiskelija saavuttaa valmiuden seurata opetusta.

- *Keskeinen sisältö on matemaattis-luonnontieteellisen peruskäsitteistön käyttäminen suomeksi (ruotsiksi).*

Tavoitteena on, että opiskelija osaa peruslaskutoimitukset, tuntee keskeiset mittayksiköt ja matemaattiset suureet sekä osaa soveltaa prosenttilaskentaa. Opiskelija osaa käyttää laskimia ja tietokonetta yksinkertaisiin tehtäviin. Hän osaa pääpiirteittäin tulkita taulukoita, piirroksia ja kuvaajia.

- *Keskeinen sisältö on matemaattisten aineiden peruslaskutoimitusten hallinta, sekä tilastojen lukemisen ja laskinten käytön periaatteiden tunteminen.*

Fysiikka ja kemia ovat perustana muille luonnontieteille ja tekniikalle. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee toimintaperiaatteita keskeisiltä fysiikan alueilta: mekaniikka, lämpö, sähkö, valo, ääni ja säteily. Opiskelija tuntee periaatteen kemiallisista merkinnöistä ja osaa ottaa työskentelyssään huomioon arkielämässä tarvittavista kemiallisista yhdisteistä johtuvat ominaisuudet.

- *Keskeinen sisältö on fysikaalisten ja kemiallisten peruskäsitteiden ja ilmiöiden tunteminen.*

Biologian opintojen tavoitteena on, että opiskelija tuntee biologian peruskäsitteet, ihmiskehon rakenteen ja toiminnan sekä ekosysteemin toiminnan periaatteita. Opiskelija osaa ottaa huomioon kestävän kehityksen ja ympäristönsuojelun asettamia vaatimuksia ja osaa etsiä ekologisesti kestäviä ratkaisuja.

- *Keskeinen sisältö on ihmisen asema biologisessa järjestelmässä ja ekologisesti kestävän kehityksen merkityksen ymmärtäminen.*

3.3 YHTEISKUNNALLISET VALMIUDET

Yhteiskunnallisten valmiuksien tavoitteena on Suomessa asuvan henkilön arkielämässä tarpeellisten tietojen omaksuminen ja suomalaisten toimintatapojen ja arvoperusteiden ymmärtäminen. Tavoitteena on, että opiskelija tutustuu Suomen yhteiskunnalliseen järjestelmään ja maassa pysyvästi asuvien lakiin perustuviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

■ *Keskeinen sisältö on Suomen yhteiskunnallisten perustietojen hallitseminen.*

Opiskelija tutustuu Suomen lähihistoriaan ja keskeisten suomalaisten organisaatioiden perustaan. Hän tuntee Suomen ja lähialueiden maantieteen pääpiirteittäin ja tietää Suomen aseman Euroopan Unionissa.

■ *Keskeinen sisältö on Suomen lähihistorian ja suomalaisen kulttuuritaustan tuntemus.*

Opiskelija tutustuu suomalaiseen työelämään. Hän tuntee suomalaisen elinkeinoelämän keskeisimpiä toimialoja, tuotantoa ja palveluja sekä niiden merkitystä työllisyydelle. Hän tuntee työmarkkinoita sääteleviä taloudellisia tekijöitä ja työntekijän asemaa työelämässä. Opiskelija ymmärtää työsuojelun merkityksen erilaisissa työelämän ammateissa.

■ *Keskeinen sisältö on suomalaiseen elinkeinoelämään tutustuminen ja sen keskeisten piirteiden ja toimintatapojen tunteminen.*

Opiskelija tutustuu kansainvälisiin ihmisoikeuksiin ja suomalaiseen käsitykseen perheestä, tasa-arvosta ja naisten ja miesten rooleista yhteiskunnan eri tasoilla. Hän tutustuu nuoren asemaan yhteiskunnassa, nuoren oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Hän ymmärtää lainsäädännön merkitystä ja sen vaikutusta yhteiskunnan toimintaan.

■ *Keskeinen sisältö on oman asemansa hahmottaminen suomalaisessa yhteiskunnassa.*

Opiskelija tuntee omaa kulttuuriaan ja osaa ilmaista sen erityispiirteitä. Hän ymmärtää kulttuurien välistä vuorovaikutusta ja kulttuurien välisten erojen syitä ja oppii käsittelemään niitä rakentavasti. Hän suhtautuu kunnioittavasti erilaisiin näkemyksiin ja pystyy pohtimaan erilaisia näkökulmia rohkeasti ja kriittisesti.

■ *Keskeinen sisältö on kulttuurisen vuorovaikutuksen kehittyminen.*

3.4 ELÄMÄNHALLINNAN VALMIUDET

Tavoitteena on, että opiskelija ottaa vastuuta omaa elämäänsä koskevista ratkaisuksista, vaikuttaa aktiivisesti omaan elämäntilanteeseensa ja tulevaisuuteensa. Opiskelija hankkii tiedollisia ja taidollisia valmiuksia, joita päätösten teossa tarvitaan ja harjoittelee päätösten tekemistä. Hän kartoittaa elämäntilannettaan ja sosiaalista viitekehystä. Opiskelija tuntee suomalaista vapaa-ajan toimintaa niin, että hän osaa halutessaan hakeutua jonkin harrastuksen pariin.

- *Keskeinen sisältö on nuoren ja aikuisen roolin tunteminen suomalaisessa kulttuurissa ja yhteiskunnassa sekä nuorille suunnattujen yhteiskunnallisten palvelujen käyttö.*

Opiskelija ymmärtää ravinnon, liikunnan, ja terveellisten elämäntapojen merkityksen ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin. Opiskelija tuntee pääpiirteissään suomalaisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmän ja sen toiminnan.

- *Keskeinen sisältö on opiskelijan omaan terveyteen liittyvien tekijöiden tunteminen ja oman terveyden ylläpitäminen.*

Opiskelija osaa tarkastella eroja suomalaisen ja oman kulttuuriyhteisönsä arvoissa, normeissa ja asenteissa. Opiskelija osaa käsitellä mahdollisia kulttuurien ja uskontojen eroja rakentavalla tavalla.

- *Keskeinen sisältö on oman identiteetin kehittyminen eri kulttuurien yhtymäkohdassa ja monikulttuurisuus elämän voimavarana.*

Opiskelijan itsearviointitaidot kehittyvät ja hän alkaa rakentaa realistista ja myönteistä ammatillista minäkuvausta suomalaisessa yhteiskunnassa. Hän tuntee aikuistumiseen liittyvää psykologista ja sosiaalista prosessia. Opiskelija hankkii aineksia hyvän itsetunnon vahvistumiseen.

- *Keskeinen sisältö on omien vahvuuksien ja kehittämistarpeiden realistinen tunnistaminen ja oman identiteettinsä rakentaminen niiden varaan.*

3.5 OPISKELUN JA AMMATINVALINNAN VALMIUDET

Tavoitteena on, että opiskelija tutustuu suomalaiseen koulujärjestelmään ja työelämän toimintamalleihin ja vaatimuksiin. Hän hankkii aktiivisesti tietoa eri lähteistä muodostaakseen kokonaiskuvaa suomalaisesta koulutusjärjestelmästä ja omasta asemastaan siinä. Hän osaa realistisesti asettaa koulutustaan koskevia tavoitteita sekä kehityksensä että saamansa palautteen mukaisesti muuttaa niitä.

- *Keskeisenä sisältönä on myönteisen opiskeluidentiteetin kehittyminen ja realististen opiskelusuunnitelmien tekeminen.*

Tavoitteena on, että opiskelija tutustuu suomalaisen koulutuksen perusarvoihin, opiskelukulttuuriin ja oppilaitoskäytäntöihin niin, että hän voi vaivattomasti integroitua opiskeluyhteisöön. Opiskelija tuntee erilaisia tapoja opiskella ja selviytyy mahdollisista ristiriitatilanteista rakentavalla tavalla.

- *Keskeinen sisältö on suomalaisen opiskelukulttuurin tunteminen.*

Opiskelija kehittää tiedonhankintataitoja ja itseopiskelunvalmiuksia, niin että hänellä on omatoiminen ja itsenäinen ote opiskeluun. Tavoitteena on, että opiskelija osaa valmistautua kokeisiin, osaa vastata kokeissa, laatia referaatteja ja esitelmiä ja esiintyä. Opiskelija kehittyy yhteistyötaitoissa, joita ovat ryhmätyö-, vuorovaikutus- ja viestintätaidot.

- *Keskeinen sisältö on omatoimisen tiedonhankinnan sekä yhteistyötaitojen kehittyminen.*

Opiskelujakso varsinaisessa ammatillisen peruskoulutuksen ryhmässä tai valmentautuminen työssäoppimiseen työpaikalla on osa opiskelun ja ammatinvalinnan valmiuksia. Tavoitteena on, että opiskelija perehtyy käytännön kokemuksen kautta suomalaiseen koulujärjestelmään, eri koulutusaloihin, työelämään sekä suomalaisen työkulttuurin vaatimuksiin. Tavoitteena on, että opiskelija saa realistisen kuvan niistä ammateista tai koulutusaloista, jotka häntä kiinnostavat ja saa mahdollisuuden perehtyä niihin vaatimuksiin, joita hänen tavoitteensa saavuttaminen edellyttää.

- *Keskeinen sisältö on käytännön kokemuksen saaminen suomalaisesta opiskelu- ja työelämästä ja omien tavoitteiden suhteuttaminen tavoitealan vaatimuksiin.*

Mikäli opintoihin kuuluu työssäoppimista työpaikoilla, noudatetaan soveltuvin osin samoja periaatteita kuin ammatillisessa peruskoulutuksessa.

Valmistavan koulutuksen aikana opiskelijalla on oikeus saada opinto-ohjausta. Sen tavoitteena tukea opiskelijaa opiskeluun ja elämään liittyvissä ongelmissa sekä ohjata häntä ammatillisen opiskelupaikan valinnassa.

4. Opetussuunnitelma ja henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Opetussuunnitelma

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman perusteiden pohjalta opetussuunnitelman. Opetussuunnitelma laaditaan siten, että se antaa opiskelijoille mahdollisuuden yksilöllisiin opintoihin ja koskeviin valintoihin.

Opetussuunnitelman tulee sisältää

- koulutukselle asetetut tehtävät, tavoitteet ja opintokokonaisuudet laajuuksineen
- suuntautumismahdollisuudet ja yhteydet muuhun ammatilliseen koulutukseen
- millaisista opintojaksoista ja sisällöistä opintokokonaisuudet muodostuvat
- mitä edeltäviä taitoja vaaditaan
- mitkä osat opinnoista opiskellaan oppilaitoksessa, mitkä työpaikoilla tai mahdollisesti muissa oppilaitoksissa
- opetuksen toteuttamisperiaatteet ja tukipalvelut
- opiskelija-arvioinnin periaatteet.

Koulutuksen tavoitteena on opiskelu ammatillisessa koulutuksessa. Opetuksen tavoitteet on liitettävä tiiviisti ammatilliseen peruskoulutukseen ja laadittava yhteistyössä muun ammatillisen opetuksen kanssa.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Valmistavan koulutuksen opiskelijalle laaditaan yhdessä hänen kanssaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Siinä määritellään opintokokonaisuudet, jotka opiskelija koulutuksen aikana aikoo suorittaa, sekä niiden laajuudet. Siinä selvitetään myös opiskelijan alustavat tulevaisuuden tavoitteet opintojen suhteen ja tarkennetaan opiskelun aikaisia opetusjärjestelyjä. Opiskeltavat opinnot sidotaan opiskelijan aikaisempaan oppimishistoriaan käyttäen hyväksi opiskelijan vahvuuksia. Suunnitelma perustuu opiskelijan perusvalmiuksien tasoon ja hänen tavoitteisiinsa.

Opetussuunnitelma voidaan laatia myös ryhmäkohtaisesti, esimerkiksi tietyn kielen, kansallisuusryhmän tai koulutukseen osallistujien lähtötason perusteella.